

12/6 19³⁰

Ivančice

Besední dům

Leonkoro Quartet

Jonathan Schwarz, Emiri Kakiuchi / housle

Mayu Konoe / viola

Lukas Schwarz / violoncello

Záštitu nad koncertem převzal J. E. velvyslanec Spolkové republiky Německo v České republice Peter Reuss.

Ve spolupráci

program

Anton Webern (1883-1945)

Pomalá věta pro smyčcové kvarteto

Joseph Haydn (1732-1809)

Smyčcový kvartet D dur, op. 76 č. 5

Allegretto

Largo, cantabile e mesto

Menuetto. Allegro ma non troppo

Finale. Presto

Felix Mendelssohn Bartholdy (1809-1847)

Smyčcový kvartet č. 2 a moll, op. 13

Adagio – Allegro vivace

Adagio non lento

Intermezzo. Allegretto con moto – Allegro di molto

Finale. Presto – Adagio non lento

Vývoj v umění se vždy ubírá dvojitým směrem: na jedné straně jako navázání a rozvíjení předchozího, na druhé straně jako reakce, dokonce popření. V obou případech jde o překonávání vzorů. Tvorba **Antona Weberna** (1883–1945) je výjimečná už svou nepočteností, základním znakem jeho děl je stručnost. Byl to právě Webern, k němuž se od konce padesátých let skladatelé vraceli a čerpali z něj podněty, a to v obojím výše zmíněném smyslu. Řecký skladatel Iannis Xenakis se vyjádřil, že pro něj je Webern příliš těžkopádný a bez větší hudební imaginace, německo-argentinský skladatel Mauricio Kagel odmítal kult, který se kolem Weberna vytvořil, neboť mnoho mladých skladatelů Webernovy „tóny na hranici mlčení“ od komponování odradily. Německý skladatel Helmut Lachenmann shrnul svou životní zkušenost lapidárně: „Dnes milujeme (nebo ignorujeme) Weberna jako klasika, stejně jako milujeme (nebo ignorujeme) Bacha, Beethovena či Mahlera.“ O to větší roli sehrál Webernův odkaz ve vývoji Luigiho Nona, Pierra Bouleze či Karlheinz Stockhausena.

Anton Webern začal roku 1904 navštěvovat soukromý seminář kompozice Arnolda Schönberga, současně studoval obor muzikologie na Vídeňské univerzitě u ivančického rodáka Guida Adlera. *Langsamer Satz für Streichquartett* (Pomalá věta pro smyčcové kvarteto) z roku 1905 je jednou z prvních Webernových skladeb, opusové číslo 1 získala až o tři roky mladší *Passacaglia* pro orchestr. Webernův učitel Schönberg byl obdivovatelem Johanna Brahmsa, na rozdíl od paušálního srovnávání „konzervativního“ Brahmsa, který pro něj představoval skladatele pokrokového v práci s jádrem skladby, z něhož se odvíjí tónová struktura. V pojetí práce s rytmem a zvukem, také v užití efektů smyčcové techniky je tento vliv na Webernově *Pomalé větě* zřetelný; tímto dílem směřoval ke svým častěji uváděným *Pěti kusům pro smyčcové kvarteto* op. 5 z roku 1909.

Tvorbou pro smyčcové kvarteto se **Joseph Haydn** (1732–1809) zabýval dlouhá léta. Od roku 1755 vytvořil třináct cyklů po šesti nebo třech kvartetech a několik jednotlivých skladeb, počínaje vícevětými divertimenty až po ustálený čtyřvětý, myšlenkově propojený útvar se stabilizovaným pořadím vět, který se stal východiskem a vzorem další skladatelské generaci a pro nějž je Haydn označován za „otce smyčcového kvartetu“.

Série šesti kvartetů op. 76 je dílem pětadesátiletého skladatele, jehož hudbu současníci obdivovali pro její svěžest a neochabující inspiraci. Haydn přiznával, že pracuje čím dál obtížněji a má potíže s pamětí, avšak zůstával produktivní; ještě měl vytvořit svá oratoria *Stvoření* a *Roční doby*, několik mší, poslední smyčcový kvartet (op. 103) zkomponoval roku 1803.

Kvartety op. 76 jsou věnovány hraběti Josephu Erdödyemu, jenž si na ně honorářem 100 dukátů zajistil na dva roky exkluzivní právo, teprve poté vyšly tiskem. Patří mezi nejvíce šířená díla ještě za Haydnova života. Celkovým rozvržením nesou kvartety op. 76 až symfonické rysy. První věta *Smyčcového kvartetu D dur*, op. 76 č. 5 se středním dílem v moll a závěrečnou kadencí tvoří jakousi předehru k pomalé větě plné zajímavých harmonických obrátů, jedné z nejkrásnějších Haydnových pomalých vět vůbec. Střední část třetí věty v mollové tónině je rytmicky rozmanitá. Poslední věta se uvádí jako charakteristický příklad hudebního humoru Haydnova posledního tvůrčího období.

Smyčcový kvartet a moll op. 13 **Felixe Mendelssohna Bartholdyho** (1809–1847) z roku 1827 je ve skutečnosti prvním skladatelským dílem tohoto obsazení. Vznikl o dva roky dříve než kvartet op. 12, bezprostředně poté, co se osmnáctiletý Mendelssohn dozvěděl o úmrtí Ludwiga van Beethovena. V díle lze identifikovat přímé či šifrované citáty Beethovenových myšlenek. Už volba tóniny poukazuje k Beethovenovu smyčcovému kvartetu op. 132 v téže tónině, který ve své době narážel na nepochopení jako podivně bizarní; mladému Mendelssohnovi však právě toto dílo posloužilo jako vzor. V úvodu první věty také využil autocitát

z vlastní písně *Frage* (Otázka) op. 9 č. 1 na text Johanna Heinricha Vosse, jejíž první slova znějí „Ist es wahr?“ („Je to pravda?“). Otázka vyjadřovala Mendelssohnovu reakci na smrt milovaného mistra a v celém díle se několikrát vrací.

Beethovenův vliv je patrný v polyfonním vedení hlasů, v chromatickém tématu převzatém z jeho *Sedmé symfonie*, další citát, který se ozve jako reminiscence, je z Beethovenovy *Klavírní sonáty Es dur „Les Adieux“*. Z pomalé věty už dýchá zpěvnost hudebního romantismu, vystřídaná fugovým úsekem, další fugová část se objeví také v triu třetí věty. Zřetelný je vzor Beethovenova op. 132 také v originálně pojaté sonátové formě finální věty.

Vlasta Reittererová

fota: Co Merz

Leonkoro Quartet byl založen v Berlíně v roce 2019. Jádro souboru tvoří bratři Jonathan a Lukas Schwarzovi, a právě tato skutečnost dala souboru jméno: *leonkoro* (v esperantu *lví srdce*) je odkazem na knihu Astrid Lindgrenové o dvou bratrech, kteří díky síle sourozeneckého vztahu dokážou překonávat nejtěžší životní okamžiky.

V letech 2022–2025 získalo kvarteto řadu prestižních ocenění, čímž si upevnilo svou pozici jednoho z nejvyhledávanějších souborů své generace. Bylo např. oceněno prestižní hudební cenou Nadace Jürgena Ponto, v roce 2022 získalo 1. cenu a devět zvláštních cen na renomované mezinárodní soutěži londýnské Wigmore Hall, na to navázalo 1. cenou, cenou publika a cenou pro mladé talenty na Concours International de Quatuor v Bordeaux. Brzy poté bylo kvarteto vybráno do prestižního programu BBC Radio 3 New Generation Artists (2022–2024) a v listopadu 2022 získalo MERITO String Quartet Award.

V roce 2024 získal soubor Young Talent Award Concertgebouw Amsterdam, následovala prestižní Borletti-Buitoni Trust Award a Tiemann Ensemble Prize od Festspiele Mecklenburg-Vorpommern. V červenci 2025 kvarteto obdrželo Lotto Sponsorship Prize od Rheingau Music Festival.

V této sezoně provedlo Leonkoro Quartet a Simply Quartet společný koncertní cyklus ve vídeňském Konzerthausu, což je pro takto mladý soubor významná umělecká pocta.

Kromě studia komorní hudby u Heime Müllera (Artemis Quartet) na Musikhochschule Lübeck studovalo kvarteto u Güntera Pichlera (Alban Berg Quartet) na Institutu komorní hudby Escuela Superior de Música Reina Sofía v Madridu. Soubor také čerpal zkušenosti od uznávaných mentorů, mezi nimiž byli Eckart Runge a Gregor Sigl (Artemis Quartet), stejně jako pianista Alfred Brendel.

Po úspěšném debutovém albu u labelu Mirare podepsalo kvarteto smlouvu s renomovaným vydavatelstvím Alpha Classics, u kterého letos vydalo nahrávku *Out of Vienna* s Bergovou, Schulhoffou a Webernovou hudbou.

Po sezoně vydařených debutů ve významných mezinárodních koncertních sériích a na renomovaných festivalech pokračuje soubor ve svém celosvětovém vzestupu vystoupeními v Black

Diamond v Kodani, Domě šlechty v Helsinkách, Knihovně Kongresu ve Washingtonu D.C., Carnegie Hall v New Yorku, Ukaria v Adelaide, Melbourne Recital Hall či Toppan Hall v Tokiu.

Leonkoro Quartet je ambasadorem značky příslušenství pro smyčcové nástroje Pirastro Artist a aplikace Henle App, digitální knihovny urtextových not s možností anotací, organizace repertoáru a studia skladeb na tabletu.

Kvarteto díky velkorysým výpůjčkám hraje na vynikající nástroje: Jonathan hraje na housle od Giovanniho Battisty Guadagniniho (1759/60), které mu poskytla charitativní nadace, Emiri hraje na housle od Santo Serafina (1725) zapůjčené soukromým mecenášem, Mayu hraje na violu od Lorenza Storioniho rovněž zapůjčenou soukromým mecenášem. Lukas hraje na violoncello od Carla Tononih z Benátek (ca. 1720) zapůjčené od Beares International Violin Society.

foto: Co Merz